

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Första Kammaren. N:o 41.

Lördagen den 17 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 1. e. m.

Justerades 2 protokolsutdrag för sistlidne dag och protokollet för den 6 f. m. i denna månad.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 49, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag; och

N:o 53, angående dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition om bildande af en jernväghypoteksfond, dels väckt motion om beredande af förlagskapital åt den inhemska industrien, dels ock inköp af Hallsberg—Motala—Mjölby jernväg.

Herr Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. $\frac{1}{2}$ 9 e. m.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Banko-Utskottet i dess memorial N:o 15 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

”Den, som, i enlighet med Utskottets af Första Kammaren godkända förslag, vill, att f. d. verkmästaren vid Riksbankens pappersbruk F. Bladin må för sin återstående lifstid tilldelas en pension af 2,400 kronor årligen, att från och med den 1 Juli innevarande år

med 600 kronor i hvarje qvartal af Riksbankens medel till honom utbetalas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, lika med Andra Kammaren, beviljat den ifrågavarande pensionen med ett till 2,000 kronor nedsatt belopp, och sålunda beslutat, att f. d. verkmästaren vid Riksbankens pappersbruk F. Bladin må för sin återstående lifstid tilldelas en pension af 2,000 kronor årligen, att från och med den 1 Juli innevarande år med 500 kronor i hvarje qvartal af Riksbankens medel till honom utbetalas.“

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—61.

Nej—23.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag, N:o 224, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 19 Ja och 166 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 80 Ja och 189 Nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande N:o 63, angående dels betäckande af Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret för lemnad kassaförstärkning, dels väckt motion om förstärkande af statsverkets grundfond.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets sistlidne dag bordlagda betänkande N:o 19, angående en särskild tilläggsbevillning såsom bidrag till betäckande af den å statsregleringen för år 1878 uppkomna brist.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Lördagen den 17 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 9 e. m.

Justerades 2 protokollsutdrag för sammanträdet å f. m.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 54, angående förändrad lagstiftning om skilnad i trolofning och äktenskap;

N:o 55, angående ändring i gällande stadganden om hemmans klyfning och jordafsöndring;

N:o 56, angående förändrade lagstadganden beträffande förfallolöst uteblifvande af part eller vittne;

N:o 57, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag om dikning och annan afledning af vatten; samt

N:o 58, angående revision af gällande förlagsförfattningar samt medgifvande af rätt till underpant i lös egendom åt alla näringar.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 17, angående vilkoren för tillverkning af bränvin;

N:o 18, angående tullbevillningen; samt

N:o 19, angående ändringar i Riksbankens reglemente.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial:

N:o 64, angående anvisande å Riksgäldskontoret af tre utaf innevarande Riksdag beviljade anslag till statens jernvägar; och

N:o 65, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.

Söndagen den 18 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades 2 protokollsutdrag för sistlidne dag och protokollet för den 6 e. m. i denna månad.

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.*

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 16 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 63, angående dels betäckande af Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret för lemnad kassaförstärkning, dels väckt motion om förstärkande af statsverkets grundfond.

Friherre Klinckowström: Det är icke utan en viss smärtsam förvåning som Riksdagen och hela landet emottagit den underrättelse, att en ny statsbrist på 13 millioner kronor yppat sig i riksdagens elfte timma. Det är med största möda Riksdagen sökt igensopa spåren efter två statsbrister, den ena för år 1878 å 2 millioner och den andra för år 1880 å omkring 5 millioner kronor, och då uppdyker en tredje statsbrist på mångdubbelt större summor. Det är visserligen sant, att fullmäktige i Riksgäldskontoret redan i December månad sistlidet år till Herr Chefen för Finansdepartementet inlemnade en berättelse, rörande Riksgäldskontorets ställning, och dervid påvisade, ehuru med lätt hand, nödvändigheten af att skrida till utomordentliga åtgärder för att betäcka den brist, som befarades komma att uppstå under år 1880 i Riksgäldskontorets tillgångar, på grund af Statskontoret lemnad kassaförstärkning. Men, på sätt herrarne känna till, har finansministern uti sitt i detta afseende orakelmessiga anförande till statsrådsprotokollet, hvilket åtföljt den Kongl. propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, icke ansett någon vidare åtgärd behöflig för tillfället för att betäcka denna brist. Så vidt man kan tyda Herr Statsrådets yttrande, synes han vilja anse, att den ökade beskattning, som Kongl. Maj:t föreslagit och som till största delen redan blifvit af Riksdagen beviljad, skulle göra någon större brist för kommande tiden osannolik, hvarjemte Herr Statsrådet ansett, såsom också är gifvet, att Statskontoret skulle, i mån efter som statsinkomsterna inflyta, dermed betäcka de kassaförstärkingar, som Riksgäldskontoret lemnat. Fullmäktige hafva dock, såsom jag nyss sade, i riksdagens elfte timma ansett behöfligt påkalla Riksdagens mellankomst för upplåning af cirka 13 millioner kronor, i afsigt att dermed betäcka Statskontorets förstärkning, som stigit till ungefär samma belopp. Anledningen dertill är för mig oförklarlig, men jag hoppas,

att någon af de herrar fullmäktige i Riksgäldskontoret, som äro här tillstädes, må förklara orsaken, hvarför fullmäktige så sent som först den 12 Maj kommit under fund med denna brist och nödvändigheten af att betäcka densamma genom Riksdagens mellankomst. Nog synes mig, att, när fullmäktige redan i December månad sistlidet år anade densamma och berörde den med lätt hand i sin nyss nämnda skrifvelse till chefen för Finansdepartementet, fullmäktige sedan under fem månader haft mer än god tid att noga efterse, huru dermed sig förhölle, och före denna tid bort inkomma till Riksdagen med anhållan om bemyndigande att upptaga detta lån. Ty det är icke något ringa ting för ett fattigt land att nödgas åter kasta sig in på lånens breda väg. Det är nog lätt att låna, men det är icke så lätt att betala, helst när man ser på de stora statslån, Sverige för närvarande eger eller beslutat upptaga. Jag tror mig emellertid tryggt kunna påstå, att hela landet obehagligt berörts af denna nyhet, för så vidt den hunnit sprida sig inom landets olika delar.

Den fråga, som eger sammanhang med detta låns upptagande, är dessutom af den allvarliga och djupa beskaffenhet, att det väl fordrats tid för Riksdagen att deröfver besluta, sedan erforderliga upplysningar erhållits och vidare undersökningar skett; ty det är en fråga, som sammanhänger både med Statskontorets och Riksgäldskontorets förvaltning; och säkert är, att den ligger mycket djupare, än den synes göra, och fordrar mycket radikalare medel, än här föreslagits, för att återställas till hvad den bör vara. Att Statskontoret kunnat genom årliga kassaförstärkningar till så betydliga belopp taga Riksgäldskontorets medel i anspråk, utan att genom motsvarande afbetalningar minska sin sålunda uppkomna skuld, förefaller till en början förvånande. Herr Chefen för Finansdepartementet förklarar saken på det sätt — så vidt jag rätt förstår hans förklaring — att en stor del af statsinkomsterna blifvit skjutna in på det kommande året, oaktadt de varit disponerade att betäcka statsutgifter, som blifvit beslutade skola utgå för föregående år. Dessutom säger Chefen för Finansdepartementet, att äfven de så kallade brister, som uppstått i förslagsanslagen, äro så betydliga, att de påkalla stora summor för att betäckas. Alla dessa förslagsanslag äro, det är en sanning, en verklig kräfte för statshushållningen, och det vore väl, om Riksdagen ville omsorgsfullt undersöka dem och söka bot för dem. Ty om vi jemföra dessa anslag för år 1871 med dem för år 1879, finna vi, att antalet af dylika anslag stigit från 55 år 1871 till 79, som de utgjorde år 1879, och då man derjemte vet, att högst två till tre eller kanske allra högst fyra af dessa varit till maximisumman bestämda, så återstå 75 eller kanske 76 på extra stat för år 1879 upptagna förslagsanslag, som kunna till obegränsad siffra af Kongl. Maj:t öferskridas. Denna rätt till öferskridande har ock af Kongl. Maj:t blifvit ganska grundligt begagnad, i det nemligen bristerua å samtliga förslagsanslagen uppgingo år 1871 till 1,126,000 kronor, men stego år 1876, det sista år mina anteckningar härom innefatta, till 5.659,000 kronor. Bristen har sålunda under den tiden fyrdubblats. Det är synnerligast 4:de, 6:te och 7:de hufvudtitlarne samt den 8:de, som

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)*

Betäckande af ega det drygaste antalet dylika anslag, och det vore väl — om de icke kunna alldes strykas — om åtminstone ett *maximum* kunde af Riksdagen bestämmas, utöfver hvilket dessa förslagsanslag icke finge gå.

Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)

Herr Chefen för Finansdepartementet har vidare uppgifvit, att statsverkets grundfond, som nu utgör 5 millioner kronor, vore för låg. Denna hans åsigt delar jag helt och hållet och anser, att det vore väl, om, på sätt äfven en motionär vid denna riksdag föreslagit, denna grundfond kunde ökas i icke så obetydlig grad, samt medel dertill beredas hufvudsakligen genom *besparingar*, hvilka jag tror ännu vara möjliga att verkställa i en icke så liten skala.

Är det nödvändigt, att detta lån upptages? Ser man på departementschefens yttranden, skulle man snarare komma att tro, att det vore öfverflödigt. Om jag beräknar, utom den nyss nämnda statsverkets grundfond, de högst betydliga besparingarne å reservationsanslagen, som uppgingo år 1876 på de ordinarie anslagen till 10,660,000 kronor och på de extra anslagen till 9,893,000 kronor, så finner jag att dessa reserverade reservationsanslag således utvisade en besparing af omkring 20 millioner kronor. Drager jag derifrån den brist af 5,659,000 kronor å förslagsanslagen, som jag nyss omnämnde, återstå ungefär 14 millioner kronor på dessa reservationer, hvilka jag väl vet icke kunna utbetalas för andra ändamål än dem, hvartill de äro bestämda — men säkerligen kunna dock dessa penningar, som sålunda ligga obegagnade, *tillfälligtvis* användas för att derigenom betäcka Statskontorets nödvändiga utbetalningar, synnerligast då dessa penningar återgäldas af influtna statsinkomster. Det är således ingen obetydlig summa, omkring 20 millioner kronor, som kunde af Statskontoret användas vid tillfälle af behof. Dessutom belöper sig kassa-förstärkningen från Riksgäldskontoret till omkring 13 millioner kronor. Det är således icke obetydliga belopp Statskontoret har att röra sig med. Härförutom har ju Kongl. Maj:t rättighet att anmoda Riksgäldskontoret försträcka Statskontoret, i mån Riksgäldskontorets tillgångar sådant medgifva och Statskontoret deraf har behof. Riksdagen har således efter mitt förmenande med så stor omtanke och så mycket förtroende i detta fall gått regeringen till mötes, att, med god hushållning och förtänksamhet, en sådan kassabrist icke borde inträffa, som den, hvilken nu anmäles.

Hvad Riksgäldskontoret särskildt beträffar, är jag visserligen icke initierad i dess räkenskapsförhållanden, men jag har sökt att med de offentliga siffror, som äro för hvarje riksdagsman tillgängliga, så godt jag förmått skapa mig ett omdöme om dess resurser, och jag har då icke kunnat finna, att dess tillgångar äro så medtagna, att icke Riksgäldskontoret, åtminstone till nästa riksdag, skulle kunna honorera sina förbindelser och understödja Statskontoret, när så behöfdes, och i sådant fall kunde ju i början af nästa riksdag en genomgående granskning verkställas inom Riksdagen för att i grund och botten taga upp denna viktiga fråga och se, huru det förhåller sig, och huru allt på bästa sätt skall skötas. Detta är för oss omöjligt i denna stund.

Hvar och en inser lätt, att Riksdagen icke nu kan sätta sig in i en så svår och vidt utseende fråga.

Har Riksgäldskontoret medel att möta de utbetalningar, det skall fullgöra under år 1879? Jag har funnit, att det icke är obetydliga summor, som stå till Riksgäldskontorets disposition. Om jag till en början inräknar den stora summa, 13 millioner kronor, som Riksgäldskontoret fått försträcka Statskontoret, så skulle dock enligt Riksgäldskontorets egna uppgifter behållningen vid 1879 års slut utgöra 16,974,026 kronor 99 öre. Deraf har Riksdagen för år 1879 redan anvisat 1,140,000 kronor. Således skulle Riksgäldskontoret vid 1879 års slut hafva att disponera 14,834,026 kronor 99 öre — deri inbegripna de omkring 13 millioner kronor, som Statskontoret nu är skyldigt Riksgäldskontoret. Men det kan icke lida något tvifvel, att, då dessa medel äro försträckta för att *tillfälligtvis* hjälpa Statskontoret, detta ovilkorligen skall under år 1879 kunna återbetala icke obetydlig andel af denna förstärkning. Skulle äfven så icke komma att ske, skulle icke en enda skilling under år 1879 blifva återbetald, så finnes det dock ett öfverskott af 1,834,026 kronor 99 öre, som vid detta års slut kommer att stå till Riksgäldskontorets disposition. Dessutom är det känt, att Riksgäldskontoret på Riksbanken har ett kreditiv å en och en half million, och man bör icke heller med tystnad förbigå de betydliga summor, som Riksgäldskontoret har utlånade. Det är rörande denna utlåning till enskilde och korpoationer som de senaste statsrevisorerna i sin berättelse hafva fält några ganska märkliga yttranden, hvarå jag vill tillåta mig fästa herrarnes uppmärksamhet. Sålunda yttra sig revisorerne rörande dessa lånetransaktioner: "Det bör tilläggas, att förhållandet emellan Riksgäldskontoret och den inländska penningemarknaden visat sig ega karakteren af ett ömsesidigt beroende, och att Riksgäldskontorets utlåningsrörelse ledt derhän, att, då kontoret kommit i behof af sina utlånade penningar, fullmäktige, af farhåga att genom uppsägning hos kontorets gäldenärer störande inverka på allmänna krediten, föredragit att med brådstörtadt användande af kontorets upplåningsrätt indraga penningar från utlandet. Den af fullmäktige under året verkställda upplåning utgör till en ganska väsentlig del anticipation på framtida lånebehof, och denna anticipation blir så mycket mera betydande, om, på sätt anledning finnes att antaga, den beslutade konverteringen af 1870 års obligationer icke kan verkställas i samma mån, som ytterligare penningar för 1875 års obligationer inflyta. Det ligger i sakens natur, att detta förfarande icke i längden kan fortsättas. Den tidpunkt kan icke vara aflägsen, då Riksgäldskontoret nödgas att för egna behof indraga de medel, hvarmed kontoret under den sista tiden så rikligen bisprungit affärsverlden, och det beror på omständigheter, hvilka ej med visshet kunna förutses, om indragningen af Riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel skall komma att medföra mindre finansiella svårigheter, än dem, som fullmäktige åsyftat att genom den forcerade upplåningen förekomma. För den allmänna rörelsen vore det säkerligen nyttigare, om de periodvis återkommande stora statslånen bliefve till det med

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)*

Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)

dem afsedda ändamål använda, utan att först passera den inländska penningemarknaden, och för statsfinanserna medför Riksgäldskontorets lånerörelse en direkt förlust i den till Riksgäldskontorets nackdel alltid utfallande skilnaden mellan upp- och utlåningsräntan. I och för sig vore det sålunda utan tvifvel fördelaktigare, om jernvägsbyggnadslånen kunde upptagas endast i den mån de för jernvägsbyggnader erfordrades, men för den händelse detta ej kan ske, äro åtgärder för inskränkande af statens ränteförlust erforderliga. I ingen händelse bör dock utlåningen vara hufvudändamålet med låns upptagande.“ Vidare anse revisorerne, att Fullmäktige vid fullgörandet af nämnda uppdrag, upplåning af medel, “lätit i en allt för bestämmande grad påverka sig af omtanken för den allmänna rörelsens förseende med nödiga omsättningsmedel;“ och revisorerne påminna, att i ändamålet med Riksgäldskontorets inrättning “aldrig ingått någon uppgift att sörja för den enskilda affärsrörelsens penningebefoh.“

Undersöker man, i hvad mån Riksgäldskontoret sålunda sökt understödja den enskilda penningrörelsen med utgifna lån, finner man af det sammandrag, revisorerne gjort, att dylika lån blifvit med större eller mindre belopp från och med år 1874, hvarmed sammandraget börjar, lemnade: år 1874 med sammanlagdt 11,029,000 kronor, deraf till enskilda sedelutgifvande och aktiebänker 7,700,000 kronor, till sparbaneker, pensionskassor m. fl. dylika anstalter 200,000 kronor, och till enskilde personer 3,129,000 kronor; år 1875 med tillsammans 12,471,000 kronor, deraf enskilda sedelutgifvande eller aktiebänker hade omkring åtta och en half million, allmänna hypoteksbaneken 800,000 kronor sparbaneker m. fl. anstalter 120,000 kronor och enskilda personer 3,001,000 kronor; år 1876 med tillhopa 28,700,000 kronor, hvaraf enskilda sedelutgifvande eller aktiebänker, sparbaneker och dylika anstalter hade 7,800,000 kronor, allmänna hypoteksbaneken 7,500,000 kronor, enskilda personer 1,150,000 kronor; år 1877 med inalles 11,872,832 kronor 10 öre, deraf sedelutgifvande och aktiebänker hade 5,250,000 kronor i lån sig lemnade och enskilde personer, hvilkas lån således krympt ihop, 399,000 kronor; och slutligen år 1878, då undersökningen icke går längre än till den 1 Oktober, med 15,957,700 kronor, hvaraf enskilda sedelutgifvande baneker eller aktiebänker hade 5,120,000 kronor, allmänna hypoteksbaneken 1,500,000 kronor, sparbaneker och dylika anstalter 750,000 kronor samt enskilde personer 87,700 kronor: således lån utlemnade på enskilda händer och till korporationer till ett belopp af nära 16 millioner kronor, deraf enskilda bankerna hade mer än 5 millioner. Det, som dernäst icke kan annat än väcka förvåning, är, att under de föregående åren — jag säger icke under de två sista och synnerligast icke under år 1878, då ett återvändande till det bättre med afseende på lånetidernas längd egt rum — under åren 1874, 1875 och 1876 funnits lån utgifna af Riksgäldskontoret, hvilka fått stå ute på samma hand till och med under två och ett halft till tre års tid. Den längsta tiden utgjorde år 1877 1 1/2 till 2 år, och år 1878 finnes intet lån utestående på längre tid än 9 månader. Af denna i korthet gjorda redogörelse öfver revisorerne uppgifter rörande låneförhållandena från Riksgäldskontoret framgår, att det mycket väl kunde

för Riksgäldskontoret genom uppsägningar blifva disponibelt en summa af 5 till 6 eller kanske flera millioner. Jag inberäknar icke dervid hvad som innestår i Riksbanken, hvilket år 1876 utgjorde 12 millioner och den 1 Oktober 1878 8 och en half millioner kronor. Om, såsom jag anser vara det rigtigaste, Riksgäldskontoret ansträngde alla sina tillgångar, uppsade alla lån, som nu innestå på kortare lånetid, och använde sitt kreditiv på Riksbanken, kan det väl icke lida tvifvel, att icke Riksgäldskontoret genom alla dessa åtgärder skall kunna åstadkomma behöflig kassaförstärkning för Statskontoret till fyllande af de belopp, Riksdagen fastställt att af Statskontoret utgå. Jag vill väl icke förmoda, att de till enskilda banker på kortare tid lemnade försträckningar icke skulle återbetalas, när de uppsagts, och det finnes icke heller anledning tro, att hypoteksbanken och enskilde personer icke skulle punktligt inbetala sina lån.

Slutligen har ock Riksgäldskontoret en sista resurs, hvilken omtalas i 43 § af dess reglemente, nemligen att upptaga lån på sina egna skuldförbindelser och krediter. Det enda Riksgäldskontoret begär är, så vidt jag förstår, att, förutom rättighet att använda skuldförbindelser och krediter, det *äfven* må erhålla bemyndigande att för ifrågavarande ändamål upptaga lån på obligationer med högst sex års återbetalningstid till belopp af högst 13 millioner kronor.

För min del anser jag på grund af hvad jag här i största korthet anfört och med afseende å den tid af riksdagen, nästan i dess sista timma, denna viktiga fråga förekommit, det hvarken vara nyttigt eller nödigt att lemna bifall till det ifrågavarande förslag, som Stats-Utskottet här framställt, hvarföre jag anhåller, att Kammaren täcktes afslå detta Stats-Utskottets förslag.

Friherre af Ugglas: Mycket, mycket vore visserligen att yttra i anledning af den siste talarens framställning; men då jag vet, att både ordföranden i Stats-Utskottet och ordföranden för fullmäktige i Riksgäldskontoret begärt ordet, är jag öfvertygad, att de vida bättre än jag komma att lemna nödiga upplysningar för berigtigande af den siste talarens anförande. Jag anhåller endast, att Kammaren icke allt för mycket måtte fästa sig vid de uppgifter om tillgångar hos Riksgäldskontoret, som den siste talaren framhöll, ty dessa tillgångar äro redan en gång beräknade och kunna således icke tagas med en gång till i räkningen för att fylla ifrågavarande behof. För min del har jag icke begärt ordet för att motsätta mig Stats-Utskottets förslag; tvärtom tror jag, att under närvarande förhållanden ej finnes annan utväg än att bifalla det slut, hvartill Utskottet kommit. Jag har endast velat fästa uppmärksamhet på några af Utskottet i detta betänkande använda uttryck, som jag finner vara oegentliga. Den upplåning, som Utskottet här föreslagit skola ega rum, skulle vara afsedd att bestrida de utgifter, som omförmålas i Riksgäldskontorets reglemente § 13: "I händelse under löpande året skulle visa sig, att Statskontorets inkomster äro otillräckliga för bestridande af dess utgifter, åligger det Riksgäldskontoret att, sedan Kongl. Maj:t, uppå Statskontorets underdåniga anmälan, pröfvat behovet för dess fyl-

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)*

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)*

lande, tillhandahålla Statskontoret det belopp, Kongl. Maj:t för sådant ändamål, finner för godt bestämma.“ Det är sålunda ett berättigande för Riksgäldskontoret att anskaffa medel till fyllande af Statskontorets behof, som Utskottet nu tillstyrker. Här yttrar Utskottet: “egande fullmäktige derjemte att, för betäckande af Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret för lemnad kassaförstärkning, upplåna erforderliga medel“. Jag vill ej vidare fästa mig vid det något egendomliga deruti, att en fordringsegare sålunda får i uppdrag att låna upp medel för att dermed betäcka sin egen fordran. Deremot fäster jag mig vid orden: “för lemnad kassaförstärkning“. Männe härmed endast afses de 13 millioner, hvartill Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret för lemnad kassaförstärkning för närvarande beräknats uppgå; eller afser icke Utskottet härmed samtliga de belopp, som utgå för att kunna uppfylla föreskriften i nämnda 13 § och lemna kassaförstärkning, när sådant, efter Kongl. Maj:ts bepröfvande, erfordras? För min del är jag fullt öfvertygad, att detta senare är Stats-Utskottets mening; och då tycker jag det vore bättre att tydligt uttrycka en sådan mening, hvilket lätt kan ske, om de af mig nyss upplästa orden: “egande fullmäktige derjemte att, för betäckande af Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret för lemnad kassaförstärkning, upplåna erforderliga medel“ utbytas mot: egande fullmäktige derjemte att, för *fyllande af Statskontorets behof af* kassaförstärkning, upplåna erforderliga medel. På detta sätt uttryckes meningen tydligt; och då det är bättre att skrifva så, än som Utskottet föreslagit, har jag ansett mig böra hemställa hos Kammaren, om den icke ville bifalla Utskottets förslag med den af mig nu förordade ändring. Villigt erkänner jag, att det så sent på riksdagen möjligen kan vara mindre välbetänt att, om man vill sjelfva saken, komma fram med förslag till redaktionsförändringar; men, om Kammaren anser det rättare, hemställer jag om bifall till förevarande § med nyss nämnda lilla redaktionsförändring.

Herr Ekman, Carl:

Friherre Åkerhielm: Den förste talaren, som öppnade aftonens öfverläggning inom Kammaren, gjorde det med att, på sitt vanliga sätt, skärskåda den föreliggande frågan med den värma och liflighet i uppfattningen, som är för honom utmärkande; och fara kunde vara att med anledning deraf Kammarens ledamöter möjligen ville låta sig ledas till att i frågan se något genomgripande, något djupgående, något fasaväckande, något helt annat än hvad den enkla frågan, reducerad till sina naturliga proportioner, innebär. Det är dock icke blott med anledning häraf och för att i någon mån söka uttala det omdöme, som jag tror man bör bilda sig angående den föreslagna reglements-förändringen, jag begärt ordet, utan, jag erkänner det, det är hufvudsakligen derföre att den förste talaren har ställt en direkt förfrågan till någon närvarande fullmäktig i Riksgäldskontoret och sammanknippat denna förfrågan med hvad jag kanhända vågar säga vara ett något sent uttaladt tadel.

Först då till de vådliga dimensionerna. Här är icke fråga om någon “ny statsbrist“, icke om någon statsbrist alls. Derom har ord-

föranden i Stats-Utskottet redan upplyst. Här är fråga om att fylla en uppkommen brist på rörelsekapital i Statskontoret, och denna fråga är icke *ny*, åtminstone icke för den, som varit riksdagsman mer än denna riksdag och är van att följa förhandlingarne inom Riksdagen och att läsa det riksdagstryck, som till honom utdelas. Jag är visserligen icke berättigad att sluta till en sådan vana hos den ärade talaren att läsa riksdagstryck annat än af de täta citat derur, som af honom i snart sagdt alla här förekommande frågor anföras. Sätter man sig emellertid så in i allt hvad här vid riksdagen förekommer och afhandlas, så kan man knappast förvånas öfver att slutligen något måste vidtagas för att sätta Riksgäldskontoret i tillfälle att blifva betäckt för den fordran hos Statskontoret i och för tillfälliga försträckningar, som blifvit af fullmäktige anmald redan i December förlidet år och hvarom fullmäktiges yttrande redan finnes tryckt tillsammans med statsverkspropositionen. Det är således icke något "nytt" eller något "öfverraskande", som här är i fråga. Beklagligt är, om, på sätt talaren nämnde, inom laudet frågan skulle väckt oro, och om uppfattningen skulle vara den, för hvilken han här gjort sig till språkrör. En rôle är visserligen att vara ett sådant språkrör, men ett annat uppdrag, värdigare den mycket läsande och klart uppfattande mannen, är att lugna denna oro och att gifva de upplysningar han, bättre än mången annan, är i tillfälle att meddela. Den senare uppfattningen torde här hafva varit mera på sin plats än den förra.

Det nu till fullmäktige särskildt ställda spörsmålet och det dertill knutna tadlet tarfva sitt eget svar. Hvarför hafva fullmäktige i Riksgäldskontoret icke förr än den 12 Maj kommit sig för att anmäla saken till Riksdagen? Så föllo ungefär talarens ord. Det är den ärade talaren väl känt, att fullmäktige anmält denna sak till Kongl. Maj:ts föredragande för finansärenden redan under förlidet år vid afgifvande af de förslagsberäkningar, som då till honom inlemnades och som ligga till grund för den Kongl. propositionen. Ett annat och förnyadt tillfälle att på samma sätt från deras ståndpunkt upptaga frågan förefans icke förr än det nya uppdraget att inlemna förslagsberäkningar till Stats-Utskottet förekom till handläggning inför Riksdagens fullmäktige i Riksgäldskontoret och när detta tillfälle kom, blef det beagnadt. Att under tiden frågan icke gått sin lösning närmare, det lärer väl icke billigtvis, om det skall läggas någon till last, böra drabba fullmäktige i Riksgäldskontoret; och ett erkännande häraf vore efter de uttalanden, den förste talaren fält, icke mer än på sin plats.

När Friherre Klinckowström sedermera inför denna Kamrars uppläste redan afgjorda och underkända anmärkningar af Riksdagens senast församlade revisorer, vill jag derom icke ovilkorligen påstå, att grundlagen velat sådant förebygga då den afser, att endast den *föreliggande* frågan — den och ingen annan — skall behandlas, men jag tror mig bestämdt kunna påstå, att då en revisionsanmärkning blifvit vid vederbörligt forum pröfvad och af Kamrarne underkänd samt följaktligen måste anses vara vederlagd, så bör den icke återupprepas. Grannlagenheten kräfver det; ty hvilket yrkande skall väl den, som vill vederlägga ett sådant alltför sent upprepadt påstående, kunna

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.*
(Forts.)

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forta.)*

framställa, uti hvilket yrkande ett Kammarrens flertal kunde gifva honom rätt? Någon vidare votering är icke möjlig i en afgjord fråga; och då borde den icke, på sätt här skett, återupptagas.

Med afseende på detta återupptagande får jag, under anhållan om ett gunstbenäget öfverseende hos Herr Talmannen och Kammarren, hänvisa till det tryckta, af fullmäktige afgifna svaret i ärendet, som bör vara alla, äfven den förste talaren bekant; och torde det icke vara på sin plats att nu uppehålla Kammarren med något försvar för en lånerörelse som, lugnt bedömd ur synpunkten af statens intresse och en annan statsinstitutions än Riksgäldskontorets väl och nytta, mycket väl tål att bedömas och efter min öfvertygelse kommer att af en ovedlig framtid bedömas med vida mera välvilja, än den ärade talaren låtit komma densamma till del.

Hvad föreligger nu här? Jo helt enkelt ett förslag till att i Riksgäldskontorets reglemente inrycka ett ytterligare stadgande, afsedt att bereda fullmäktige tillfälle att i en annan form, utöfver den reglementet dem redan medgifver, begagna obligationer i och för upplåning. Jag kan tänka mig, att Riksdagen icke vill begagna detta upplåningssätt. Sådant kan icke egentligen medföra något hinder, om Riksdagen icke vill derpå ingå, men det vore att beklaga derföre att under nuvarande förhållanden skulle, som jag tror, detta nu föreslagna tillvägagående bereda oss lättare tillgång på billigare penningar och säkrare tillfälle att finna dem på lämpliga tider samt vore derföre en klok finansiell åtgärd. Men vill man icke rycka in ett sådant medgifvande till de öfriga angående utländska krediters användande redan stadgade, så står det icke att hjälpa. Då får man finna sig uti att begagna den tunga form, som i nu gällande reglemente finnes stadgad. På något sätt måste emellertid medel beredas, och jag vill i denna fråga blott och bart se ett förslag att sätta fullmäktige i tillfälle att genom ett fördelaktigare och till äfventyrs lämpligare medel fylla det behof af penningar som efter all sannolikhet kommer att för kontoret uppstå. Man kan nu med den förste talaren bestrida, att ett sådant behof kommer att uppstå. Jag kan deremot svara, att det finnes tillförlitliga beräkningar, som blifvit uppgjorda af vederbörande inom Riksgäldskontoret och som strida mot den ärade talarens uppgifter. Jag tror på dessa siffror, och han må tro på sina.

Efter min mening är således frågan nu blott och bart denna: vill Riksdagen, utan att denna gång slita den svårlösta frågan angående förstärkande af statsverkets grundfond — en fråga som nog en dag tränger sig fram — nu helt enkelt genom en obetydlig förändring i reglementet sätta sina fullmäktige i tillfälle att bereda billigare, bättre och lättare penningar, eller vill Riksdagen det icke? Och denna fråga är af den enkla och lugna natur, att den kan helt enkelt och lugnt afgöras, utan att man behöfver uppkalla någon storm öfver densamma; och om någon sådan skulle uppstå hos dem, som icke satt sig in i frågan, så kan det blifva en vacker uppgift för den, som kan och vill det, att i så fall bevisa det obehöfliga af denna storm.

För min del kan jag icke bättre förstå, än att denna Kammarre gjorde klokt och väl i att godkänna det här föreslagna tillägget i

reglementet, måhända helst med den af Friherre af Ugglas föreslagna modifierade redaktion. Om man åter icke vill göra något, så skall icke någon riksvådlig påföljd deraf uppkomma, endast det skall inträffa, att Riksgäldskontoret får dyrare och onödiga utgifter. Och ansvaret derför får den, som söker att skrämma, icke den som söker att lugna.

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)*

Herr Wallenberg: Äfven jag beklagar, att den förste ärade talaren trakterat Herr Talmannen med att uppläsa en tirad ur en revisionsberättelse, som blifvit af Riksdagen behandlad och just i den delen underkänd. Men då så skett och detta lämpat sig förträffligt för en anklagelse mot Riksgäldskontoret och mot dem som äro dess låntagare, anser jag mig berättigad och nödgad till att yttra några ord; och detta så mycket hellre som, då Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets utlåtande N:o 1, der den ifrågavarande delen af revisionsberättelsen behandlades, här i Kammaren förekom till afgörande, den ärade talaren icke yttrade ett ord i frågan, utan först nu, sedan frågan länge sedan blifvit afgjord, framkommit med sitt tadel.

I nämnda betänkande anföres, att Revisorerna föreslagit att det "måtte stadgas, det de till Riksgäldskontoret influtna medel eller aflemnade behållningar äfvensom de för jernvägsbyggnaderna upplånta medel samt detta verks öfriga kontanta tillgångar skulle, så vidt och så länge de icke behöfde användas för samma verk åliggande utbetalningar, förvaltas af Riksbanken mot den räntegodtgörelse till Riksgäldskontoret, som bankofullmäktige, med behörigt afseende å Riksbankens och Riksgäldskontorets ömsesidiga intressen, funne skäligt att medgifva."

Hvad ligger i detta? Jag, som är van att benämna saker med deras rätta namn, säger, att detta är icke annat än en undervattensströmning, som sträfvar att koncentrera penningrörelsen i Riksbanken och att göra allt beroende af Riksbanken, utan att gifva tillräckliga garantier för att icke denna makt kan missbrukas för politiska ändamål. Detta har framgått af revisorernes berättelse. Hvad har nu det Sammansatta Utskottet svarat? Jo! "Om ifrågavarande förslag, som afsåge, att den allra betydligaste delen af *Riksgäldskontorets* medel och tillhörigheter skulle förvaltas, icke af fullmäktige i Riksgäldskontoret utan af fullmäktige i *Riksbanken*, än skulle öfverensstämma med nämnda grundlagsbuds bokstaf, visst vore, att det strede mot dess anda och mening."

Efter min uppfattning af grundlagens anda och bokstaf, vet icke grundlagen af att Riksbankens fullmäktige i Riksgäldskontoret skola sortera under Riksdagens fullmäktige i Riksbanken; och att på det viset komma till att koncentrera alla medel, som vore tillgängliga, skulle leda till raka motsatsen af hvad Riksgäldskontoret sträfvar för, nämligen att få den mesta möjliga ränteafkastning på ledigt kapital och gagna den allmänna rörelsen, och detta är i full harmoni med hvad Riksdagen förut beslutat. Att nu bringa en sådan sak på tal, det är endast nyttigt för dem som vilja göra i sensationspolitik, och

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.*
(Forte).

samma anledning kan man tro det vara, då man hör talas om den stora förvåning, som har blifvit telegraferad till den förste talaren från landets samtliga provinser och städer.

Den ärade talarens alla uppgifter är jag icke i tillfälle att kontrollera, men en sifferuppgift kan jag dock vederlägga, och när den befinner alldes falsk, så torde man deraf kunna sluta sig till huru det kan vara med sanfärdigheten af hans andra uppgifter. Han yttrade att utlåning från Riksgäldskontoret skett på ända till $2\frac{1}{2}$ à 3 års uppsägningstid. Nu står emellertid i förenämnda betänkande att läsa, att kontoret utlemnat: 3,500,000 kronor mot 6 månaders uppsägning (till Riksbanken); 300,000 kronor mot 2 månaders uppsägning; 5,450,000 kronor mot 1 månads uppsägning och 2,101,000 kronor mot 14 dagars uppsägning. Således är det högsta, hvartill Riksgäldskontoret velat utlemna lån till någon enskild bankinrättning eller korporation eller person — 2 månaders uppsägning, efter Utskottets uppgifter, och jag tror att Herr Talmannen hellre tager denna siffra för säker än den, som lemnats af Friherre Klinckowström, åtminstone gör jag det.

Man talar nu om att grundfonden bör ökas i Statskontoret. Det är en ganska oafvislig sanning; och det är mycket illa att man icke tagit i tu med denna fråga. Jag har tillåtit mig att förut på detta rum beklaga mig öfver att näringslivets idkare klandrats för ett öfverdrifvet bruk af krediten. Men sjelfva staten gör detsamma, vi hafva ett skuldsatt Statskontor och hela statsverket lefver på kredit. Detta är icke lämpligt. Det är nödvändigt att förstärka Statskontorets grundfond, och jag tror att det icke går an att göra det med frasen att man dertill skall använda besparingar, utan genom att gifva ett reelt handtag så att det är gjord gerning.

Hvad jag saknar i detta betänkande, det är att dessa 12 eller 13 millioner, som skola upplånas, icke blifvit bestämda till att en gång för alla öka grundfonden för Statskontoret. Jag påstår, att man får icke låta denna fråga skjutas å sido, ty det är ovilkorligen nödvändigt att taga itu dermed. I min ungdom var "Statskontor" ett ordspråk. Man kallade en tom sedelbok eller en tom kassakista *Statskontor!* den tiden fingo rätt många statens ärliga tjenare vänta på sin aflöning, och andra, som hade fordringar hos statsverket, fingo också vänta. Statskontoret hade då en ganska dålig kredit. Det är icke så nu; men hvad man då icke anade, det var ett skuldsatt Statskontor, utan när det var tomt, så var det tomt. Vi måste hafva ett starkt Statskontor, och att skaffa det genom besparingar, det är detsamma som att säga, att Riksbankens grundfond skall bringas upp till 50 à 60 millioner genom att låta banken behålla hälften af den ärliga vinsten. Man kan icke vänta på den saken så länge som det skulle erfordras tid att på det sättet uppnå detta önskningsmål, och man kan icke vänta att Statskontoret skall kunna reda sig utan att man ökar dess grundfond.

Det förvånar mig icke alls, att denna fråga framkommit. Hade den icke framkommit och något beslut sålunda icke kunde af Riksdagen fattas, så blefve det så som den siste talaren upplyst — det blefve dyrare pengar. Det blefve nog penningar i alla fall, men hvar-

före skall man begagna de sämre och dyrare metoderna, då man vet huru de bättre och billigare se ut. Jag hyser den förhoppningen att vi skola komma till att få en ordnad statskredit, en enda statsränta och alla de äldre statslånen konverterade, ett Statskontor, som rör sig med ledighet, och en Riksbank, som förtjenar namnet af en centralbank. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

*Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)*

Friherre Klinckowström: Då jag måhända i mitt förra yttrande rörande afslag å denna punkt icke uttryckt mig tydligt, får jag här på detta sätt upptaga mitt förslag, att jag föreslår, att § 43 måtte erhålla den lydelse, som finnes i Stats-Utskottets betänkande N:o 63, på sidan 10 under rubriken *nuvarande lydelse*, men att det tillägg, att Riksgäldskontoret skulle få upplägga ett lån mot obligationer, hvilket blifvit inskjutet i densamma, måtte afslås, eller således: att § 43 måtte erhålla samma lydelse, som blifvit upptagen i Stats-Utskottets betänkande såsom dess nuvarande lydelse.

Medan jag har ordet, anhåller jag att med några få ord få bemöta åtskilliga anmärkningar, som blifvit af de siste talarne framställda. En talare på östgötabanken har yttrat mot mig, att brist icke är anledningen till Statskontorets behof af försträckning. Om han behagar gå till Stats-Utskottets betänkande, torde han der finna, att Chefen för Finansdepartement sagt, att en sådan brist för år 1878 å två millioner kronor varit till en del anledningen till denna Riksgäldskontorets försträckning, och om man afräknar denna brist, hvilken särskildt blifvit genom Riksdagens åtgöranden betäckt, återstår af denna brist endast elfva millioner kronor. Ytterligare en million, som kan afräknas, har Stats-Utskottet i sitt betänkande anmärkt, nemligen den million, som är upptagen till betäckande af ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, men som ej kommer att utgå, och då återstår en brist af tio millioner kronor. Jag kan icke finna annat, än att denna återstående kassaförsträckning mycket väl kunde bestridas af befintliga medel. Hvad den ärade talaren behagade nämna derom, att mina uppgifter om Riksgäldskontorets tillgångar icke äro exakta, till stöd hvarför han anført Stats-Utskottets utlåtande N:o 65, ber jag få nämna, att detta utskotts-betänkande först nu på aftoneu kommit oss, som icke tillhöra Stats-Utskottet, till handa, och han torde då finna, att det icke varit möjligt för mig att begagna sådana materialier, som han haft till sin disposition. Dessutom nämnde han något, som mycket frapperat mig, nemligen att i statens räkenskaper skulle figurera större belopp reservationsanslag än som i verkligheten finnas. Det var en skön själs bekännelse, som måste på det högsta förvåna dem, som tro, att statens räkenskaper äro så exakta, att de icke upptaga andra poster än de verkliga! Om han åter dermed menade de nuvarande reservationsanslagen i den stund som är, så har han rätt, ty vi känna icke till några andra än dem, som afses i det reviderade årets räkenskaper, och några andra än dem kunna vi icke fästa oss vid. Det vore därför önskligt, såsom jag en gång förut nämnt, att revisorerne måtte kunna få tillfälle att revidera ett års senare statsräkenskaper, än som

Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)

nu är fallet, och hvilket genom litet arbete och god vilja från regeringens sida icke vore omöjligt att åstadkomma.

Hvad Friherre Åkerhielms anförande beträffar, så kan det icke annat än förvåna mig, att han vill förmena mig rättigheten att uppläsa revisorerne's yttrande rörande Riksgäldskontoret, och en annan talare, Herr Wallenberg, har delat denna hans uppfattning. Mig förekommer det sällsamt, att jag icke skall under en allmän diskussion få anföras ett yttrande af revisorerne i en fråga, omkring hvilken diskussion rör sig, och jag tror att långt ifrån att, såsom han inbillar sig, denna fråga är afgjord, densamma är öppen och måhända kommer att vid en blifvande riksdag afgöras på ett helt annat sätt än han önskar och tror. De speord, som Friherre Åkerhielm tillät sig uttala rörande min riksdagsmannaverksamhet, vill jag icke upptaga, emedan jag har tagit för regel att icke besvara Kammaren med sådan enskild diskussion. Jag tror att jag skall vara både riktigare och bättre bedömd af dem, som hafva mindre skymford än han att komma med.

Grefve Mörner, Axel: Då redan ett förslag till ändring i Utskottets här afgifna framställning blifvit påyrkadt, vågar jag hoppas, att Kammaren icke skall illa upptaga, om äfven jag framställer ett yrkande om ändring i Utskottets hemställan. Här förekommer nemligen i Utskottets förslag till 43 § de orden, att de obligationer, som Riksgäldskontoret skulle ega att utgifva, skulle ställas *i svenskt mynt*. Detta är enligt min åsigt en inskränkning, som jag icke kan anse vara hvarken nyttig eller nödig. Äfven om så skulle vara, att man ansåge, att denna upplåning borde hufvudsakligen eller företrädesvis verkställas i svenskt mynt och att det vore olämpligt att för upptagande af detta lån vända sig till utlandet, vågar jag ändå tro, att det vore riktigare och ändamålsenligare att icke sätta denna inskränkning ovilkorligen in i §. Jag tror att, genom att lemna Riksgäldskontorets fullmäktige fria händer i atseende å det myntslag, hvori de vilja ställa obligationerna, man skulle bereda dem ett ökad tillfälle att på billiga vilkor upptaga lånet och för detsamma betinga de förmånligaste bestämmelser. Detta är grunden, hvarföre jag i en afgifven reservation hemställt, att Riksdagen ville utsluta orden "*i svenskt mynt*". I öfrigt är mitt förslag alldeles enahanda som Utskottets, och jag får anhålla att Kammaren behagade bifalla den af mig föreslagna lydelsen. Skulle Kammaren deremot vilja antaga den af Friherre af Ugglas påyrkade förändring, har jag icke något deremot.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Den åtgärd, som Stats-Utskottet här föreslagit, innefattar endast en fullmakt för fullmäktige i Riksgäldskontoret att verkställa sin upplåning på bästa möjliga sätt, och för mig är det omöjligt att föreställa mig, att densamma icke skulle i hufvudsak bifallas. Hvad beträffar de föreslagna ändringarne i Utskottets förslag, vill jag icke yttra mig om dem. Jag tror, att de äro ganska goda, men anser tillika, att de icke äro för ögonblicket af någon synnerlig konsekvens och att det vore kanske olägligt, om

vi fattade ett olika beslut mot Andra Kammaren och derigenom förlängde riksdagen. Men då här blifvit taladt om den sensation, som det skulle väckt i landet, att en ny statsbrist blifvit upptäckt, kan jag icke underlåta att påpeka, huru denna statsbrist uppkommit och hvad som i afseende å densamma kan vara att erinra. Bristen har uppkommit hufvudsakligen derigenom, att staten, hvars grundfond redan varit otillräcklig att möta de förlag, hvartill den skulle tjena, öfvertagit arméns boställen mot förbindelse att gifva kontanta aflönningar, och sålunda åtagit sig en utgift af nära tre millioner, utan att derjemte hafva höjt sitt förlag i minsta mån, men äfven derigenom att staten gaf kredit på bränvin till belopp af 1,170,000 kronor, och således tillsammans 4 å 5 millioner eller icke långt ifrån lika mycket, som grundfondens förra belopp. Otillräcklig förut, skulle den blifva det ändå mera nu! Vidare har denna brist kommit deraf, att Riksdagen icke velat beräkna förslagsanslagen till de belopp, hvartill de borde beräknas, utan af missförstånd troende, att man derigenom skulle nedsätta utgifterna, vägrat att höja beräkningarna. Med afseende å det recept, som den förste talaren gaf, att sätta ett maximum på förslagsanslaget, så får jag säga, att det skulle göra saken ändå värre, ty då Kongl. Maj:t och Riksdagen hafva kommit öfverens om huru en institution skall vara inrättad, måste pengar för densamma utgå. Finnas icke pengar, faller den till trasor, och reglementen och allt, som är gjordt för att utföra en sak på visst sätt, förfalla, det vill säga att beslutet är overkställbart, eller med andra ord att det icke finnes någon, som kan utföra det. Detta vore således ett mycket dåligt sätt att afhjelpa saken. Har då icke något skett för att afhjelpa de uppkomna olägenheterna? Jo, Kongl. Maj:t har föreslagit deras afhjelpande med afseende å allmänna bevillningen och några andra inkomster derigenom, att de icke skulle beräknas såsom en inkomst det år de utgjordes, hvarjemte Kongl. Maj:t föreslog användande af en bestämd summa af statsverkets överskott för detta ändamål, men dertill svarade Riksdagen nej. Vidare föreslog Kongl. Maj:t en annan riksdag, att man skulle innehålla något af statsverkets överskott för framtiden. Derpå svarade Riksdagen ingenting men gjorde det icke. Och ytterligare har Kongl. Maj:t många gånger föreslagit Riksdagen att höja förslagsanslagen, men äfven derpå har Riksdagen svarat nej. Deraf följer dock icke, att den olycka, som nu uppstått, berott derpå, att de penningar, som funnits, användts på ett annat och oförnuftigt sätt, utan den stora sensationen, hvarom den förste talaren nämnde, bör kunna lugna sig, då man tager i betraktande hvad Riksdagen har gjort med dessa penningar. Riksdagen har nemligen använt dem så, att den minskat sin upplåning för jernvägsbyggnader, ty omkring 20 millioner af befintliga tillgångar hafva vi ju använt för detta ändamål. Hade vi icke gjort detta utan lånat upp penningar, vore vi icke i den ställning, hvori vi nu befinna oss. Under sådana förhållanden förefaller det mig som om man kunde lugna sig och bifalla det i detta betänkande framställda förslag, såsom en i och för sig ändamålsenlig åtgärd. Jag kan dock icke annat än understödja ordförbundens i Stats-Utskottet förslag, att Riksdagen ville sjelf höja grund-

*Betäckande a-
Statskontorets
skuld till Riksf-
gäldskontoret.*
(Forts.)

Betäckande af
Statskontorets
skuld till Riks-
gäldskontoret.
(Forts.)

fondens belopp och att det måtte blifva allvar deraf. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Ekman, Carl: Blott några ord med anledning af den beskyllning, som Friherre Klinckowström rigtat mot mig, att jag skulle hafva begagnat mig af uppgifter, som endast varit tillgängliga i ett senare betänkande, hvilket i dag blifvit lagdt på Kammarens bord. Jag ber då Friherre Klinckowström jemföra de tabeller, som finnas i detta af mig återopade utlåtandet N:o 65 med dem, som återfinnas i det samma betänkande, hvarom vi här tala. Friherre Klinckowström skall då finna, att den beräknade behållningen vid slutet af 1879 är precis densamma i det ena betänkandet som i det andra, med den förändring, att i betänkandet N:o 65 är till behållningen lagd den million för jernvägsmateriel, som nu icke kommer att utgå, hvarföre Riksgäldskontorets behållning i detta betänkande blir en million större än i det andra; och detta oaktadt äro tillgångarne använda.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande yrkanden, nemligen: 1:o att Utskottets ifrågavarande förslag skulle bifallas oförändradt; 2:o utaf Friherre af Ugglas, att samma förslag måtte antagas med den förändring, att orden "egande Fullmäktige derjemte att, för betäckande af Statskontorets skuld till Riksgäldskontoret för lemnad kassaförstärkning", utbyttes emot orden: "egande Fullmäktige derjemte att för fyllande af Statskontorets behof af kassaförstärkning"; 3:o att Kammaren, med afslag å Utskottets förslag, skulle bifalla den af Grefve *Mörner*, *Axel*, vid utlåtandet fogade reservation; samt 4:o att Utskottets förslag måtte afslås och det motsvarande stadgandet i nu gällande reglemente för Riksgäldskontoret bibehållas oförändradt.

Härefter framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till Utskottets förslag, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, vidare proposition på detsammans antagande med den af Friherre af *Ugglas* föreslagna ändring, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja, sedermera proposition på afslag å Utskottets förslag och bifall till Grefve *Mörners* reservation, hvilken proposition med nej besvarades, och slutligen proposition på afslag å merberörda förslag samt bibehållande af motsvarande stadgande i nu gällande reglemente för Riksgäldskontoret, då svaren utföllo med många nej jemte åtskilliga ja; hvarefter proposition på bifall till Utskottets förslag förnyades, och då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Friherre *Klinckowström* begärde votering.

Med anledning häraf hemstälde Herr Talmannen, huruvida Kammaren såsom kontraposition vid voteringen antog afslag å Utskottets förslag samt bibehållande af det motsvarande stadgandet i Riksgäldskontorets nu gällande reglemente; och då dertill svarades många ja och nej i blandning, förklarade Herr Talmannen sig hafva funnit ja öfvervägande.

Som votering om kontrapositionens innehåll äskades, föreslog Herr Talmannen, att nej-propositionen vid kontrapositionsvoteringen skulle innehålla bifall till Utskottets förslag med den utaf Friherre af Ugglas deri föreslagna ändring; och sedan härtill svarats många ja jemte några nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

Härefter uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att, vid blifvande votering om bifall till Stats-Utskottets utlåtande N:o 63, kontrapositionen skall innehålla afslag å Utskottets förslag och bibehållande af det motsvarande stadgandet i Riksgäldskontorets reglemente oförändradt, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antager Kammaren till kontraposition vid voteringen bifall till Utskottets förslag med den deri af Friherre af Ugglas föreslagna ändring.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—37.

Nej—21.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition för hufvudvoteringen:

Den, som bifaller Stats-Utskottets i utlåtandet N:o 63 framställda förslag till förändrad lydelse af § 43 i Riksgäldskontorets reglemente, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren Utskottets förslag och beslutar, att den motsvarande §:n i nu gällande reglemente skall bibehållas oförändrad.

Vid denna omröstnings utgång hade rösterna utfallit som följer:

Ja—54.

Nej— 5.

Föredrogos och biföllos Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande och memorial:

N:o 64, angående anvisande på Riksgäldskontoret af tre utaf innevarande Riksdag beviljade anslag till statens jernvägar;

N:o 65, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 66, med förslag till återstående stadganden i det nya reglementet för Riksgäldskontoret, och Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 20, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevilningssummas utgörande.

Kammaren åtskildes kl. 10 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Måndagen den 19 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 7 i denna månad.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 46, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel;

N:o 47, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Åttonde hufvudtitel;

N:o 48, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Nionde hufvudtitel; och

N:o 71, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret.

Upplästes och godkändes Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 70, angående ändringar i Kongl. förordningarne den 26 April 1861 angående en allmän hypoteksbank samt angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända.

Upplästes och godkändes Banko-Utskottets förslag dels till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 68, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning, dels ock till Riksdagens skrifvelse N:o 69, till Fullmäktige i Riksbanken, med öfverlemnande af Bankoreglementet.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial N:o 66, med förslag till återstående stadganden i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 20, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillingssummas utgörande.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 67, angående nya riksstaten.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem

O. Brakel.

Tisdagen den 20 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades 5 protokollsutdrag för sistlidne dag.

Herr Talmannen tillkännagaf, att Kongl. Maj:t genom offentligt anslag bjudit och kallat Riksdagens samtliga ledamöter att i morgon den 21 innevarande månad efter förrättad gudstjenst infinna sig å rikssalen, för att af Kongl. Maj:t i nåder hemförlovas.

Herr Talmannen tillkännagaf vidare, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. 8 e. m.

Upplästes och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 59, i anledning af Riksdagens år 1878 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1876;

N:o 60, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående indragning af fyra länsmansboställen inom Jönköpings och Malmöhus län;

N:o 61, i anledning af väckt motion om öfverlemnande till musei-biblioteket i Göteborg af en del utaf Konung Carl XV:s enskilda, af staten inköpta boksamling;

N:o 62, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upplåtelse åt Qvibille församling från förra landshöfdingebostället Biskopstorp N:o 1 af ett till tomtplats och planteringsland för en småbarns- och slöjdskola erforderligt jordområde;

N:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående eftergift af den jordeboksränta, som enligt Kongl. kungörelsen den 9 Juni 1871 bör hemman och lägenheter i vissa bergslager påföras;

N:o 64, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om afsättande till kronopark af indragna ryttmästarebostället Kolleberga N:is 1 och 2;

N:o 65, i anledning af så väl Kongl. Maj:ts nådiga propositioner

som ock enskilde motionärers framställningar i fråga om eftergift af kronans rätt till danaarf;

N:o 66, i anledning af väckta motioner om försäljning af vissa kronan tillhöriga hemman och lägenheter;

N:o 67, angående beräkningen af statsverkets inkomster; och

N:o 72, med ny riksstat.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 73, angående en särskild tilläggsbevillning såsom bidrag till betäckande af den å statsregleringen för år 1878 uppkomna brist;

N:o 74, angående allmänna bevillningen; och

N:o 75, angående stämpelpappersafgiften.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i Riksdagsbeslutet:

N:o 20, angående särskild tilläggsbevillning såsom bidrag till betäckande af den å statsregleringen för år 1878 uppkomna brist;

N:o 21, angående ändring i gällande stadganden om hemmansklyfning och jordafsöndring;

N:o 22, angående förändrad lagstiftning om skilnad, trolofning och äktenskap;

N:o 23, angående förändrade lagstadganden beträffande förfallolöst uteblifvande af part eller vittne;

N:o 24, angående lag om dikning och annan afledning af vatten;

N:o 25, angående revision af gällande förlagsförfattningar samt medgifvande af rätt till underpant i lös egendom åt alla näringar;

N:o 26, angående statsregleringen;

N:o 27, angående statsregleringen;

N:o 28, angående statsregleringen;

N:o 29, angående statsregleringen;

N:o 30, angående statsregleringen;

N:o 31, angående statsregleringen; och

N:o 32, angående statsregleringen.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda memorial N:o 67, angående nya riksstaten.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Tisdagen den 20 Maj.

Kammaren sammanträdde Kl. 8 e. m.

Justerades 4 protokollsutdrag för sammanträdet å f. m.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 33, angående statsregleringen;

N:o 34, angående tillsättande af en skatteregleringskomité;

N:o 35, angående aflåtna underdåniga skrivelser i frågor rörande den allmänna hushållningen m. m.;

N:o 36, angående statsregleringen;

N:o 37, angående statsregleringen;

N:o 38, angående allmänna bevillningen;

N:o 39, angående stämpelpappersafgiften; och

N:o 40, angående ändringar i Kongl. förordningen den 26 April 1861 om en allmän hypoteksbank m. m.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammaren åtskildes.

In fidem

O. Brakel.

Onsdagen den 21 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 12 f. m.

Herr Talmannen och Kammarens herrar ledamöter afgingo kl. nära 12 till Storkyrkan, der riksdagspredikan hölls af Regementspastorn vid Kongl. skånska husarregementet, ledamoten af Riksdagens Andra

Kammare J. C. E. Åkeson Lundegård. Efter gudstjenstens slut begaf sig Kammaren till rikssalen, hvarest, efter det Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet Thyselius uppläst Kongl. Maj:ts nådiga förordnande för Hans Excellens Herr Statsministern Friherre de Geer att å Kongl. Maj:ts höga vägnar avsluta Riksdagen, till Hans Excellens Herr Statsministern öfverlemnades Riksdagens underdåniga skrifvelse angående af Kongl. Maj:ts föreslagna och af Riksdagen antagna ändringar i grundlagarne. Sedermera framförde Herrar Talmän, hvar för sig, Kamrarnes underdåniga välönskningar och upplästes riksdagsbeslutet af Herr Statsrådet Thyselius; hvarefter Hans Excellens Herr Statsministern förklarade Riksdagen vara avslutad.

Sedan Herr Talmannen och Kammarens Herrar ledamöter återgått till samlingsrummet och intagit sina platser, uppstod Herr Talmannen och yttrade:

Mine Herrar!

Ett gammalt ordspråk säger, att när slutet är godt, så är allt godt. Detta ordspråk torde i mer än ett afseende kunna tillämpas på det nu fullbordade riksdagsarbetet. Vål är det sant, att hvarken Riksdagen eller någon annan menniskomakt förmått afhjelpa det ekonomiska tryck, som hvilat på våra näringar; men storartade försök att underlätta ställningen äro dock värda erkännande. Särskildt lyckönskar jag Första Kammaren till dess vackra andel i det utförda verket, och jag lyckönskar äfven till den enhällighet, hvarmed de viktiga lagförslag, som Kongl. Maj:ts framlagt, blifvit af Kammaren antagna. Om än blott ett af dessa sistnämnda nu kan blifva verklig lag, så eger likväl det här lemnade bifallet synnerlig betydelse för den framtida behandlingen. Mätte god sämja och endragt i alla tider bereda fäderneslandet lycka!

Med denna slutönskan säger jag Eder nu mitt hjertliga farväl. Jag tackar vördsamt för ätnjutet förtroende och vågar hoppas att äfven hädanefter få vara i Eder vänliga hägkomst innesluten.

Grefve Hamilton, Henning, besvarade detta tal i följande ordalag:

Herr Doktor och Erkebiskop!

Innan Första Kammarens ledamöter efter fulländad riksdag åtskiljas, är det oss en kär pligt att till Herr Erkebiskopen få framföra ett enkelt uttryck af vår vördnad och tacksamhet. Tidens verk är icke blott att försvaga och upplösa; hon förmår också stärka och befästa, och särskildt är det förhållandet med de känslor och tänkesätt, som alstras å ena sidan af framstående egenskaper, å den andra af önskan att åt dem skänka deras rätta värde, ett värde, som icke kan undgå att ökas deraf, att det med trohet användes i fäderneslandets tjänst. Att i år Herr Erkebiskopen skulle med klarhet, kraft och oveld leda våra öfverläggningar, det visste vi redan genom en vunnit erfarenhet; det är också icke det enda skälet till vår tacksamhet; vi tacka Eder äfven för den personliga välvilja, som kommit i var

och en af oss från Eder till del, och som för oss alla skall utgöra ett dyrbart minne. Då Herr Erkebiskopen nu återvänder till sitt hem för att uteslutande åt kyrkan använda den framstående förmåga, af hvilken äfven staten under de sista månaderna fått åtnjuta sin del, åtföljes Herr Erkebiskopen af våra lifligaste och varmaste välönskningar, och anhålla vi att i Herr Erkebiskopens vänskap och välvilja fortfarande få vara inneslutne.

Kammarens Herrar ledamöter åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem.

O. Brakel.

Yttrande

af Herr C. Ekman, hörande till Första Kammarens protokoll N:o 41:

Sid. 10. Om det verkligen förhölle sig med denna fråga så, som den förste talaren sökt göra troligt, eller att de till fyllande af de på Statskontoret anvisade utgifter afsedda inkomster understege den för dem beräknade summan med så stort belopp, att fråga kunde vara om upplånande af 13,000,000 kronor till fyllande af en statsbrist, då skulle han haft fullkomligt rätt i sitt yttrande, att det var en sorglig underrättelse, som Riksdagens ledamöter fått emottaga under de sista dagarne af sin sammanvaro; men lyckligtvis är icke detta händelsen. Anledningen till att Statskontoret icke utan försträckning från Riksgäldskontoret under det löpande året kunnat verkställa, till beräknade belopp, alla på Statskontoret anvisade utgifter härleder sig derifrån, att, när vid föregående riksdag förändring beslöts i sättet för vissa utgifters utgående, Riksdagen ej samtidigt med beslutet om dessa utgifters anvisande på Statskontoret vidtog åtgärder till förstärkande af Statskontorets grundfond, eller med andra ord ökande af det förlagskapital, hvaraf Statskontoret för sin stora rörelse är i behof.

Herr Chefens för Finansdepartementet utredning af denna fråga ådagalägger fullt tydligt, huru det behof af kassaförstärkning uppkommit, som nu gifvit Stats-Utskottet anledning föreslå den åtgärd, som innefattas i den föreslagna paragrafen af Riksgäldskontorets reglemente, och jag skulle visserligen icke upptaga Kammarens tid med att ytterligare redogöra för hvad som står att läsa i en bilaga till den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof, derest icke den förste talaren framkommit med ett sådant yttrande, som han gjort, och hvilket ådagalägger, att åtminstone icke han, så vidt jag af hans anförande kunde fatta, har rätt tydligt fattat, huru förhållandet är. Jag kan deraf draga den slutsats, att till äfventyrs någon annan af Kammarens ledamöter är i ovisshet om rätta förhållandet, och jag ber därför att få anföra hvad den Kongl. propositionen i detta afseende innehåller, eller att brist på erforderligt förlagskapital uppkommit derigenom, att till betäckande af ett löpande års utgifter anvisats medel, som icke influit förr än året derefter. För år 1877 utgjorde ifrågavarande medel, hvilka först 1878 inflöto:

kronan behållen ränta och tionde	omkring kronor	4,500,000
allmän bevillning	” ”	4,100,000
arrendemedel	” ”	650,000
förskott till indelta arméns afföring	” ”	2,950,000
ogulden bränvinsafgift	” ”	1,170,000
diverse vakansafgifter	” ”	700,000
mantalspenningar	” ”	600,000,
hvertill kommer, så länge det ej af postverket återgäldas, det till post- föringskostnader dittills utbetalda för- skott af	” ”	1,400,000;
således sammanräknadt	” kronor	16,070,000.

Så länge Riksgäldskontoret kunde röra sig med penningar, som voro upplånade för jernvägsbyggnader, men icke behöfde användas förr än några år längre fram, så länge äfven statsverkets inkomster med betydliga belopp öfversköt de på Statskontoret anvisade utgifterna, var det icke svårt för Statskontoret att göra utbetalningar, oaktadt Statskontoret hade alldeles för litet förlagskapital; men, när det förhållande inträffar, att statsverkets inkomster icke lemna öfverskott, såsom år 1878, och då Riksgäldskontoret ej längre har några stora tillgångar att lemna såsom förskott till Statskontoret, då måste en förlägenhet uppkomma på grund deraf, att så stora inkomster, som jag nyss redogjorde för, icke kunna beräknas inflyta förr än under ett kommande år. Nu har Stats-Utskottet ansett den motion, som af en ledamot i Andra Kammaren blifvit väckt om förökande af statsverkets grundfond, förtjena allt behjertande, men en förökning af denna grundfond skulle naturligtvis icke under sådan tid, då statsverkets inkomster ej lemna öfverskott, kunna verkställas på annat sätt än genom nya skatter. Att nu föreslå en tillökning i skatter utöfver de redan beslutade har Utskottet emellertid icke ansett sig kunna göra. Deremot har Utskottet så till vida understödt ifrågasvarande motionärs framställning, att Utskottet i princip gifvit honom rätt och uttalat såsom sin åsigt, att, i den mån framdeles besparingar kunna göras och öfverskott utöfver utgifterna uppkomma, afsättning deraf bör ske till förökning af Statskontorets grundfond. Hela denna fråga är således efter min uppfattning helt enkelt, att man bör sträfva efter att icke beräkna såsom disponibla för ett års utgifter andra tillgångar än sådana, som redan före den tid, då de skola tagas i anspråk, influtit till Statskontoret, och således upphöra med det sätt för reglering af riksstaten, som hittills skett, eller att man till exempel för 1880 års riksstat tager i beräkning allmänna bevillningen för 1880, ehuru den icke inflyter förr än 1881, äfvensom inkomsten af utarrenderade hemman, som icke heller inflyter förr än 1881. Så länge man håller på som hittills att reglera riksstaten, måste det förhållande uppkomma, att, så vida icke betydliga öfverskott på inkomsterna uppstå, Statskontoret behöfver anlita Riksgäldskontoret för att erhålla kassaförstärkning. Detta har under förra året inträffat, då dels en brist uppstod på omkring 2,000,000 kronor, det vill säga statsverkets

inkomster understego dess utgifter med ungefär nämnda belopp, dels andra för år 1878 beräknade inkomster först under detta år ingå. Statskontorets hela skuld till Riksgäldskontoret utgjorde i följd häraf i början af detta år $14\frac{1}{2}$ millioner kronor. Sedan dess har Statskontoret till Riksgäldskontoret återbetalt $2\frac{1}{2}$ millioner kronor, så att skulden nu utgör endast 12 millioner kronor. Det är mycket sannolikt, att under detta år, i samma mån som inkomsterna för förra året till Statskontoret inflyta, Statskontoret blifver i tillfälle att återgälda än mer af det erhållna förskottet. Men vid slutet af innevarande år uppkommer åter samma förhållande som vid slutet af förra året, och man måste förutsätta möjligheten af en statsbrist vid detta års slut icke allenast lika stor med statsbristen vid slutet af 1878, utan sannolikt en eller annan million kronor större. Då måste vid början af nästa år Riksgäldskontoret åter ligga i förskott till Statskontoret med ett belopp af $14\frac{1}{2}$ millioner kronor, ökad med den summa, hvarmed innevarande års statsbrist antagligen kommer att öfverstiga förra årets statsbrist. Nu gäller det att se till, om Riksgäldskontoret mäktar lemna Statskontoret dessa medel. Kan detta ske, behöfva ej några åtgärder vidtagas; kan det deremot icke ske, så måste särskilda mått och steg tagas. Den förste talaren yttrade sig om de tillgångar, som Riksgäldskontoret skulle ega att disponera; men han återgaf ej förhållandena riktigt som de äro. I den beräkning öfver Riksgäldskontorets inkomster och utgifter, som i Stats-Utskottets memorial N:o 65 finnes tillgänglig på Kammarens bord, förekommer en specificerad redogörelse för dessa inkomster och utgifter så väl under återstående delen af detta år som för år 1880, och af denna beräkning visar det sig, att Riksgäldskontorets tillgångar vid slutet af innevarande år skulle uppgå till 15,834,026 kronor 99 öre, derest alla Riksgäldskontorets nu utlånta medel blefve inbetalda, och Statskontoret vore i tillfälle att till Riksgäldskontoret återbära erhållna kassaförstärkningar; men om, såsom sannolikt är, Statskontoret i stället för att kunna till ärens slut återbära hela sin nuvarande skuld behöfver erhålla ytterligare försträckning utöfver det belopp, som det behöft förra året, så framgår häraf ganska tydligt, att Riksgäldskontorets tillgång vid slutet af detta år varder ingen, i synnerhet som i denna beräkning icke intagits de till 2,140,000 kronor uppgående anslag, som *innevarande* års Riksdag anvisat att för år 1879 utgå från Riksgäldskontoret. Jag anser därför aldeles nödvändigt, att Riksgäldskontoret begagnar det i 43 § af dess reglemente fullmäktige lemnade bemyndigande att på kortare tid upptaga lån. De utvägar, som för sådan upplåning hittills anvisats, äro *skuldförbindelser* af Riksgäldskontoret eller begagnande af *krediter*, och under vanliga förhållanden behöfs icke annat. Men om det skulle komma i fråga att upplåna större belopp, uppgående till flera millioner kronor, torde en hvar, som vill egna denna fråga någon närmare eftertanke, lätt finna, att det icke går an att mot skuldförbindelser och på krediter för kort tid upplåna sådana summor. Det har därför synts Stats-Utskottet mycket lämpligare att föreslå, att, i den mån omständigheterna så påkalla, fullmäktige i Riksgäldskontoret jemväl må ega rätt att på kortare tid, sex år, upplåna penningar mot *obli-*

gationer för att kunna lemna nödig kassaförstärkning till Statskontoret. Dessa obligationer kunna då, när de äro ställda på sex år, inlösas med de besparingar, som kunna göras under kommande år på statsverkets inkomster; och genom ett sådant användande af dylika besparingar bildas småningom en ökad grundfond i Statskontoret, hvarigenom man i framtiden, när denna fond uppgått till omkring 15 millioner kronor, icke vidare skulle nödgas anlita sådana utvägar, som nu ansetts behöfliga.

Den förste talaren trodde, att de här föreslagna åtgärderna vore obehöfliga, först och främst emedan, såsom han förmenade, Riksgäldskontoret hade erforderliga tillgångar som det kunde indraga. Hvad det beträffar har jag redan visat, att alla Riksgäldskontorets tillgångar redan äro tagna i beräkning. Vidare yttrade han sig om en sak, som egentligen icke hör hit, ty den frågan är redan afgjord af denna Kammare vid ett föregående tillfälle, nämligen rörande sättet att sköta Riksgäldskontorets penningupplåning. Jag vill emellertid upplysa honom derom, att i närvarande stund finnas af Riksgäldskontorets tillgångar deponerade: i Riksbanken omkring 5,000,000 kronor, hos enskilda penningeinrättningar ungefär 3,000,000 kronor och i Allmänna hypoteksbanken vid pass 2,000,000 kronor. Detta är hela den utlåning, som Riksgäldskontoret i närvarande stund har, och alla dessa utlånta medel äro tagna i beräkning att användas under innevarande år.

Vidare talade han om de stora belopp, som skulle finnas på reservationsanslagen. Ja! vore det så lyckligt, att det funnes några tillgångar, hade väl icke Statskontoret behöft att requirera någon kassaförstärkning. Eller hvar tror han att dessa 20 millioner skulle finnas? Skulle de kanske ligga i någon annan kassa? Jag kan försäkra honom, att så icke förhåller sig, utan alla de medel, som finnas bokförda på reservationsanslagen, ingå såsom alla öfriga Statskontorets tillgångar i Statskontorets penningrörelse och äro till hela sitt belopp disponerade, när Statskontoret behöfver att göra requisition af kassaförstärkning. Att beloppet af dessa reservationsanslag kan visa sig vara så högt, kommer sig deraf, att någon redovisning för reservationsanslagen icke sker förr än de för visst ändamål anvisade reservationsanslagen äro för det ändamålet använda. Då sker en redovisning, och detta gör att i räkenskaperne figurerar ett större belopp än det som i verkligheten finnes.

Hvad beträffar det öfverskridande af förslagsanslag, hvarom han talade, vill jag fästa uppmärksamheten på, att om förslagsanslag till så stora belopp äro öfverskridna, så är det Riksdagens eget fel, ty Riksdagen har aldrig velat uppföra dessa förslagsanslag till det erforderliga beloppet. Hade Riksdagen velat göra det, så hade bristen icke behöft blifva så stor, som den nu är.

Den ärade talaren slutade med att yrka *afslag*. Det kunde väl icke vara hans mening att göra detta, ty någon utväg måste väl i alla fall beredas, och om han ville hafva afslag på den nu föreslagna lydelsen af denna §, föreställer jag mig, att han måste önska, att någon annan § sättes i stället.

Hvad vidkommer den anmärkning mot redaktionen, som af Fri-

herre af Ugglas blifvit gjord, ber jag att få säga, att jag icke tror att det uttryck, som Stats-Utskottet begagnat, är så oegentligt, som den ärade talaren vill finna detsamma. Han ansåg det icke kunna vara lämpligt, att man gäfvē åt en fordringsegare ett uppdrag att låna för att derigenom få sin egen fordran betald. Jag ber likväl att få fästa uppmärksamheten på, att hela den framställning, som blifvit gjord af Stats-Utskottet, går derpå ut, att af blifvande statsinkomster måtte afsättas medel för att dermed återbetala den verkställda upplånningen, och då detta skulle ske af statsmedel, så är det kanske icke så oegentligt, som han ville finna, att begagna det uttryck, som af Stats-Utskottet blifvit föreslaget. Jag får emellertid förklara, att jag icke fäster mycket afseende vid, huruvida § bibehålles oförändrad vid den formulering Utskottet föreslagit för densamma, utan skall jag gerna underkasta mig, om Kammaren vill förändra ordalydelsen på det sätt Friherre af Ugglas föreslagit. Likväl ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå att, om den af Utskottet föreslagna lydelsen oförändrad bifalles af Andra Kammaren, så föranleder det en gemensam votering, och det vore kanske icke lämpligt att ställa till en sådan vid riksdagens slut. Jag anhåller om bifall till hvad Stats-Utskottet föreslagit.
